

POSUDEK oponenta rigorózní práce

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Filip ŠtojdI

Název rigorózní práce: *Svátost útěchy nemocných v teologii Církve československé husitské*

Oponent: Doc. ThDr. Jiří Vogel, Th.D.

V Praze 10. února 2016

Filip ŠtojdI ve své rigorózní práci tematizuje teorii i praxi udělování svátosti *útěcha nemocných*. Konkrétně mu jde o původ, vývoj, obsah, smysl, o současné praktické užívání této svátosti i o budoucí pohled na svátost. Po poměrně stručném exegetickém vstupu k útěše nemocných a po základním rozlišení mezi svátostí a svátostí, se ŠtojdI pokouší analyzovat chápání svátostí u klíčových osobností teologie Církve československé husitské – Karla Farského, Aloise Spisara a Zdeňka Trtíka. Následující kapitola se zabývá již přímo pohledem na svátost útěchy nemocných u týchž osobností, ke kterým je přiřčen ještě Zdeněk Kučera. Zvláštní pozornost věnuje tato kapitola přelomu v teologii CČSH, který ŠtojdI charakterizuje (často ve své práci citovaným) výrazem *kopernikánský obrat*, jímž míní přechod od modernistické kritiky k spiritualitě biblického personalismu. ŠtojdI si správně všímá, že tento posun v myšlení CČSH vedl k nové reflexi starocírkevního učení a starocírkevní svátostné praxe. Menší spíše formální výhrady vyslovuji vůči názvům kapitol. Názvy kapitol 2. *Reflexe* a 4. *Od K. Farského po Z. Kučera* považuji za nedostatečné. Podobně by měl více pozornosti věnovat pojmosloví: Vedle svátosti *útěcha nemocných* hovoří i o svátosti *pomazání nemocných*, někdy jen svátost *nemocných*. Též upozorňuji na některé gramatické nepřesnosti – mně/mě apod.

V páté kapitole ŠtojdI dělá řadu sond do současné literatury, která se buď přímo věnuje svátosti útěchy nemocných, nebo se zabývá souvisejícími tématy jako je umírání či úděl těžce nemocných apod. Tyto sondy doplňuje vlastními úvahami o naléhavosti řešení duchovní situace umírajících a vážně nemocných. Myslím, že by v úvodu této kapitoly mělo jasněji zaznít, proč je tento oddíl zařazen právě sem.

Šestá kapitola je věnována praktickým textům – jde zejména o agendy, zpěvníky a sněmovní dokumenty – z historie i současnosti CČSH, které se nějakým způsobem dotýkají svátosti útěchy

nemocných. Tato kapitola tvoří ohnisko Štojdlovy práce. Zde vyslovuje svá pozitivní hodnocení i svou kritiku vůči dosavadní praxi. S touto kapitolou úzce souvisí i kapitola osmá, která se věnuje obdobám svátosti útěchy nemocných u katolíků, pravoslavných i protestantů. Osobně bych tuto kapitolu předřadil před kapitolu šestou, neboť praxe CČSH byla ovlivněna všemi těmito tradicemi a pohled na obřadní texty CČSH by tak byl mnohem plastičtější.

Úzce svázány jsou též kapitoly sedmá a devátá. Sedmá kapitola přináší pozoruhodné závěry vlastního výzkumu v církvi, z kterého vyplývá, že svátost útěchy nemocných je patrně nejméně užívanou svátostí v CČSH. Řada věřících ji dokonce nezná nebo si pod ní představuje něco docela jiného. Zajímavý je také poměr výpovědí mezi duchovními a laiky. Z výpovědí duchovních vyplývá, že by tato svátost měla být přeci jen ve větší známosti než ve skutečnosti je. Bylo by jistě zajímavé porovnat tento výzkum s obdobným výzkumem v katolické církvi. Naskytá se otázka, jestli laici vědí, že jim je zrovna vysluhována svátost útěchy nemocných, kterou mohou považovat za běžnou modlitbu nebo za domácí bohoslužbu u nemocného. Kladu si ale i otázku, zdali je výpověď duchovních v dotazníku přesná, jestli skutečně vědomě udělovali tuto svátost a nehovoří pouze o modlitbě nebo bohoslužbě u nemocného. V této souvislosti přichází ke slovu poslední kapitola, která znovu vyzdvihuje aktualitu tématu těžce nemocných či umírajících a pokouší se načrtnout i jakýsi program obnovy svátosti. Je zjevné, že se Štojdl orientuje na duchu současných ekumenických snah, které hledí na prvokřesťanskou praxi jako na jeden z hlavních principů vzájemného sblížení. Myslím, že právě poslední kapitola ukazuje vlastní záměr práce – poukázat na současnou praxi a vymezit cestu reformě, která by napomohla obnově svátostného života v církvi. V tom vidím i největší přínos této práce.

Celkové hodnocení: Rigorózní práce Filipa Štojdla přináší řadu zajímavých podnětů, které by stálo za to dále rozvinout. Například Štojdl správně poznamenává, že obřad svátosti útěchy nemocných nepostihuje to zásadní – rozhovor s těžce nemocným nebo umírajícím. Tento trefný postřeh by ale mohl být rozveden do otázky, co by mělo být obsahem rozhovoru či jakým způsobem bychom měli hovořit s takto postiženým člověkem o smrti. Domnívám se, že by při obhajobě mohla být tematizována související otázka: Má být smrt vnímána z hlediska biblické tradice jako trest za hřích nebo jde o přirozenou součást stvoření? Nebo jsou platné oba pohledy? A jestli ano, tak jakým způsobem?

Díky zaujetí a zjevně i osobním zájmu na řešení situace v církvi se Štojdlova práce celkem dobře čte a její přínos může mít i praktickou odezvu v CČSH. Navzdory některým výtkám se domnívám, že práce splňuje kritéria kladená na rigorózní práci a měla by být přijata.

